Luonnonvarakeskus

Dnro: 3232/00 00 02 00/2022

5.12.2020

Asia: HE 285+2022 mmv

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Johtava tutkija Ari Leskelä

Luken asiantuntijalausunto

.

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta asiantuntijalausuntoa lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi kalastuslain muuttamisesta. Keskeiset ehdotukset koskevat vapaa-ajankalastusta koskevien tietojen ilmoitusvelvollisuutta ja kalataloushallinnossa käytettävien tietovarantojen hallintaa, tietojen käyttöä ja luovutusta. Lakiesitys myös täsmentää Luonnonvarakeskuksen roolia ja tehtäviä kalakantoja ja kalastusta koskevan tiedon tuottajana.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskukselle tulisi esityksen mukaan tehtäväksi laatia kattava raportti Suomen kalakantojen tilasta ja kalastuksesta kolmen vuoden välein. Tällä hetkellä Luonnonvarakeskus tuottaa vuosittain Kalakantojen tila -raportin merialueen tärkeimpien kalakantojen tilasta. Sisävesien merkitys kaupalliselle kalastukselle on parin viime vuosikymmenen aikana kasvanut, joten säännöllisen raportin tuottaminen myös sisävesien kalakantojen ja kalastuksen tilasta on perusteltua. Joka kolmas vuosi, kun tuotetaan kaikkea kalastusta ja kalakantoja koskeva raportti, on kalakantojen tila -raportti järkevää yhdistää siihen.

Vapaa-ajankalastajat pyydystävät merkittävän osan useimpien kalalajiemme saaliista niin merestä kuin sisävesistäkin. Kalakantojen kestävän käytön mahdollistamiseksi onkin perusteltua kerätä nykyistä tarkempaa tietoa myös vapaa-ajankalastajien saaliista. Saalisilmoitus tulee olemaan suurimmalle osalle vapaa-ajankalastajista uusi velvoite. Se tulisi ottaa käyttöön harkiten – vain silloin kun yksityiskohtaista tietoa tarvitaan ja sen pohjalta ollaan valmiita tekemään kalastukseen ja kalakantojen tilaan vaikuttavia päätöksiä. Pakollisista saalisilmoituksista kertyvää tietoa voidaan pitää luotettavana miniminä ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevien lajien kokonaissaaliista, mutta arvio voi olla kuitenkin merkittävästi todellista saalista alhaisempi erityisesti järjestelmän käyttöönottovaiheessa.

Ilmoituksen tekemiselle annettaisiin asetuksessa määräaika. Määräajan tulisi olla kohtuullisen lyhyt, mikä parantaa saatujen ilmoitusten laatua ja tarkkuutta, ja mahdollistaa myös edes jonkinlaisen ilmoituksen tekemiseen liittyvän valvonnan. Ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen tai noudattamatta jättäminen ratkaisee sen, kertyykö saalisilmoitusten kautta hyödyllistä tietoa tilastointia, tutkimusta, ja kalastuksen sääntelyä varten.

Saalisilmoitusvelvollisuus tulisi koskemaan vain vaelluskaloja ja muita asetuksessa mainittuja kalalajeja tai -kantoja sekä mahdollisesti vieraslajeja. Siten sen kautta ei tulla saamaan tietoa yleisten, kaikelle kalastukselle ja kalataloudelle tärkeiden lajien kuten kuhan, ahvenen ja siian saalismääristä vapaa-ajankalastuksessa. Esimerkiksi vapaa-ajankalastuksen saalistilastot tuotettaneen jatkossakin pääasiassa kyselytutkimuksen kautta.

Sisävesien kaupallisten kalastajien saalisilmoitusten vastaanottaminen esitetään siirrettäväksi Luonnonvarakeskukselta ely-keskuksiin. Tässä yhteydessä on olennaista kiinnittää huomiota siihen, että aikasarjat ennen ja jälkeen siirron ovat vertailukelpoisia niin saaliin kuin pyyntiponnistuksenkin osalta. Siirron yhteydessä olisi turvattava myös kalan tuottajahintatietojen saaminen sisävesiltä jatkossakin.

Lakiuudistuksen myötä Lukelle tulee uusia lakisääteisiä tehtäviä. Omakala-järjestelmän ylläpitokustannusten arvioidaan olevan 200 000 euroa vuodessa. Mikäli uusiin tehtäviin ei saada lisäresursseja, toimintaa joudutaan sopeuttamaan vähentämällä tai luopumalla joistain nykyisistä viranomais- ja asiantuntijatehtävistä.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Johtava tutkija Ari Leskelä, tutkija Ari Saura, erikoistutkija Jari Raitaniemi, tutkija Jukka Ruuhijärvi, päällikkö (tietojärjestelmät) Kimmo Murto, johtava asiantuntija Kitta Suhonen, yliaktuaari Miikka Husa, yliaktuaari Mika Rahikainen, erikoistutkija Mikko Olin, erikoistutkija Tapio Keskinen, erityisasiantuntija Ville Vähä.

Liitteet: Luke_mmv 7.12.2022_Liite 1.pdf